

ВІДГУК

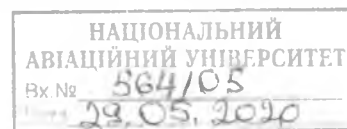
**офіційного опонента - кандидата юридичних наук, доцента,
Зайця Олександра Михайловича на дисертацію
Шапенко Людмили Олександрівни на тему: «Адміністративно-правові
засади надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної
діяльності авіаційних підприємств», підготовлену на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук із спеціальності
12.00.07 – адміністративне право та процес; фінансове право;
інформаційне право**

Актуальність теми дисертації. Ключовим моментом національної безпеки держави, а також важливою складовою її соціального комплексу виступає система інвестиційного менеджменту. Активізація інвестиційного процесу значною мірою може бути забезпечена за рахунок ефективного використання страхових ресурсів вітчизняних страхових компаній. Інвестиційні можливості страхових компаній обумовлені економічною природою страхування. Особливість діяльності страхових компаній полягає в тому, що вони мають змогу протягом певного періоду розпоряджатися коштами, отриманими від страхувальників.

Важливою умовою для досягнення стабільного економічного розвитку в Україні є активізація інвестиційної та інноваційної діяльності у промисловості, зокрема в авіаційному секторі. Виконання цієї умови вимагає нарощування інвестиційних ресурсів, оптимізації процесу їх залучення, використання їх на інновації. У зв'язку з цим особливо гостро постає проблема підвищення ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності у промисловості.

Аналізуючи положення дисертації та реалії української економіки, можна зробити висновок, що причинами погіршення стану економіки є спроба штучно перенести зарубіжні економічні моделі в українську дійсність та відсутність системного підходу у проведенні ринкових реформ. В інвестиційно-інноваційному комплексі накопичилось багато нерозв'язаних питань, що обмежують розвиток економіки, впливають на розміщення продуктивних сил, гальмують науково-технічний прогрес.

Для здійснення трансформаційних процесів у промисловості необхідні відповідні інвестиції, які забезпечать просте і розширене відтворення. До сьогодні в Україні відчувається брак ґрунтовних досліджень проблеми збільшення

загального обсягу пропозиції інвестиційних ресурсів на ринку капіталу та поліпшення механізму їх залучення в авіаційній галузі. Існує необхідність удосконалення практики використання наявних та пошуку нових джерел фінансування інвестицій вітчизняних авіаційних підприємств.

Тому актуальність теми дисертаційної роботи Шапенко Людмили Олександрівни на тему: «Адміністративно-правові засади надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств» є беззаперечною в цілому, та враховуючи факти ухвалення Верховною Радою України наприкінці 2019 року низки законів, спрямованих на суттєві зміни у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності.

Робота спрямована на виконання Концепції загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та відповідає Пріоритетним напрямкам розвитку правової науки на 2016-2020 рр., визначеним у Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016-2020 роки від 03 березня 2016 року, а також перспективним напрямкам кандидатських та докторських дисертацій за юридичними спеціальностями, перелік яких затверджено рішенням Президії Національної академії правових наук України від 18.10.2013 № 86/11.

Дисертація складається з титульного аркуша, анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, поділених на вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок, з них основного тексту – 194 сторінки. Структура роботи відповідає завданням дослідження. Положення наукової новизни є належно обґрунтованими.

Належний ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечуються продуманим використанням загальнонаукових методів пізнання (історико-правовий, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та соціологічний методи, а також методи аналізу та узагальнення), що дало змогу авторці досягнути визначеної мети.

Так зокрема, для досягнення поставлених мети та завдань автором було використано систему загальних та спеціальних методів наукового пізнання.

Історико-правовий аналіз застосовувався для вивчення генезису та етапів адміністративно-правового та організаційного стимулювання інновацій на державному рівні. Формально-юридичний метод допоміг визначити систему нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності. За допомогою діалектичного методу встановлено адміністрування державою страхування інвестиційно-інноваційної діяльності. Формально-юридичний метод був використаний для розкриття змісту закріплених у нормативно-правових актах положень інноваційної діяльності авіаційних підприємств, а метод системного аналізу - при порівнянні різних нормативно-правових актів, що регулюють адміністративно-правове та організаційне забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності. Метод узагальнення застосовано при дослідженні та визначенні пропозицій щодо шляхів удосконалення правових та організаційних засад надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств.

Більшість положень наукової новизни дисертації Шапенко Л.О. дозволяє констатувати, що в рамках проведення дослідження автору вдалося отримати результати, які є новими та носять як теоретичний, так і практичний інтерес для сфери інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств.

Наукову новизну і практичну значущість одержаних результатів визначає те, що дисертація є одним із перших в юридичній науці комплексним дослідженням адміністративно-правового та організаційного забезпечення надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств.

Так, у підрозділі 1.2 роботи автор формулює власне поняття «інвестиційно-інноваційна діяльність в галузі цивільної авіації», як залучення майнових та інтелектуальних цінностей у галузь цивільної авіації, спрямованих на забезпечення використання та впровадження наукових досліджень і розробок з метою отримання прибутку, досягнення економічного, соціального та іншого ефекту, реалізація якого базується на принципах ринкової економіки та може мати ризиковий характер.

Заслуговує на підтримку і та обставина, що досліджуючи особливості досвіду державного регулювання страхової діяльності автор виділив три основні моделі

регулювання страхового ринку: традиційну, дуалістичну, модель мегарегулятора. Справедливо наголошено автором про те, що незважаючи на однотипність кінцевих цілей адміністративно-правового регулювання страхування, в тому числі і у досліджуваній сфері, державні органи різних країн, регламентуючи порядок здійснення страхової діяльності, керуються різними підходами, що зумовлене специфікою економічних факторів та інституційними традиціями кожної країни.

Викликає інтерес думка автора щодо виділення функцій діяльності суб'єктів адміністративно-правового регулювання надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств: регулятивна, контрольна, пруденційна. Доведено необхідність застосування методології керування ризиками для впровадження системи управління якістю як складової державного регулювання діяльністю авіакомпаній України.

Варто звернути увагу і на пропозицію автора щодо формування законодавства у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності страхування у вигляді єдиної й цілісної системи законодавчих актів прямої дії, що буде сприяти вдосконаленню організації страхування, підвищенню якості обслуговування, захисту прав споживачів страхових послуг і підвищенню відповідальності страховиків, а також розроблення та прийняття Страхового кодексу України, в якому передбачити типові правила страхування інвестиційно-інноваційної діяльності.

Наукове та практичне значення роботи. Виконане Л.О. Шапенко наукове дослідження сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для адміністративного, фінансового та інвестиційного права.

Теоретичні положення і практичні рекомендації, відображені в дисертації, надалі можуть бути використані у науково-дослідній діяльності - для подальшого розроблення й вирішення теоретико-прикладних проблем адміністративного права України; у правотворчості – під час внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності; у освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Фінансове право», при підготовці підручників і навчальних посібників, методичних рекомендацій для науковців, юристів-практиків, викладачів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти.

Основні положення і результати дисертаційної роботи викладені автором у двадцяти двох публікаціях, з них: одна колективна монографія, десять наукових статей, опублікованих в наукових фахових виданнях України, три статті у зарубіжних наукових виданнях, та в восьми тезах, надрукованих за результатами проведення міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Варто зазначити, що автореферат дисертації відповідає її змістові й цілком відображає основні положення і результати дослідження. Дисертація й автореферат оформлені відповідно до встановлених вимог.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Разом з тим, поряд із зазначеними позитивними моментами, які характеризують роботу, можна зробити зауваження щодо змісту дисертації, які мають бути обговорені під час публічного захисту і враховані автором у його подальших наукових дослідженнях. У цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Шапенко Л.О., необхідно зазначити, що їй притаманні певні дискусійні моменти, окремі питання вимагають додаткової аргументації:

1. У дисертаційній роботі увага приділена висвітленню функцій права і їх забезпечувальному впливу на страхові правовідносини. Зокрема регулятивна функція права визначається як якість права, що зумовлена об'єктивною необхідністю здійснення діяльності в досліджуваній сфері суспільних відносин та головним призначенням якої є регулювання страхових відносин, тобто досягнення їх упорядкування, забезпечення передбачуваності поведінки суб'єктів, що виступають учасниками ринку страхових послуг, з метою гарантування захисту їх інтересів. Разом з тим, з огляду на те, що регулятивна функція права останнім часом набуває все більшого значення для створення превентивних заходів, спрямованих на сталий економічний розвиток авіаційних підприємств, доцільним є виокремлення перспективних напрямків реалізації регулятивної функції права, що забезпечуватимуть безпечно та ефективно надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств.

2. Одним із недоліків даного дослідження виступає нез'ясованість ролі та значення індивідуально-правових актів у забезпеченні належного функціонування елементів механізму адміністративно-правового регулювання надання страхових

послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств, які становлять базис підзаконної адміністративної правотворчості та регламентують порядок здійснення правовідносин у сфері страхування в процесі здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності.

3. Також посилив би змістовне наповнення роботи на основі вивченого світового досвіду функціонування єдиного консолідованого регулятора фінансового ринку більш детальний розгляд питань щодо регулювання ринку небанківських фінансових послуг та його основних сегментів шляхом зменшення кількості регуляторних і контролюючих органів та перерозподілу функцій Нацкомфінпослуг між іншими національними регуляторами ринків фінансових послуг – Національним банком України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, а також перспектив і недоліків створення національного фінансового мегарегулятора та наділення його повноваженнями контролю і нагляду за діяльністю на ринку небанківських фінансових послуг, в тому числі і страховому.

4. Авторіві, пропонуючи новий підхід щодо розкриття сутності управління інвестиційною діяльністю страхової компанії як сукупності організаційних та економічних елементів, які формують систему об'єктів управління, основні прийоми та принципи, що забезпечують ефективну реалізацію інвестиційних рішень з метою одержання прибутку, конкурентних переваг та досягнення соціального ефекту, доцільно звернути увагу й на основні принципи страхування, які належать до числа міжнародних стандартів, розроблених Міжнародною асоціацією страхових наглядачів (IASA) з метою сприяння ефективному нагляду за страховою індустрією, а також розвитку та підтримання функціонування справедливого, безпечного і стабільного ринку страхових послуг.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Вказані зауваження носять дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, аналіз змісту якої свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність, належний науковий рівень і теоретичне та практичне значення.

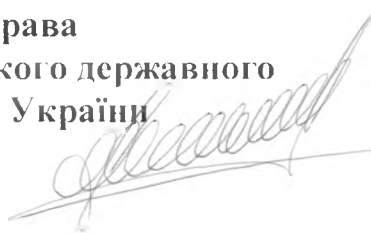
Отримані авторкою висновки є науково обґрунтованими і в своїй сукупності

розв'язують конкретне наукове завдання, що сприяє подальшому удосконаленню адміністративно-правового та організаційного забезпечення надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств. Дослідження, безумовно, має наукову цінність і сприятиме подальшому розвитку адміністративного та фінансового права, а також інвестиційного права. Положення дисертації викладено в опублікованих дисертанткою наукових статтях, а її зміст та отримані результати відображені в авторефераті.

Таким чином, викладене вище дозволяє вважати дисертацію Шапенко Людмили Олександрівни на тему: «Адміністративно-правові засади надання страхових послуг у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності авіаційних підприємств» завершеним самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимоги до оформлення дисертації», а також відповідає п. 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 та паспорту спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Відтак, авторка дисертації – Шапенко Людмила Олександрівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу Одеського державного
університету внутрішніх справ МВС України,
кандидат юридичних наук, доцент

Олександр ЗАЩЬ

Підпис засвідчую

Перший проректор Одеського державного
університету внутрішніх справ МВС України,
заслужений діяч науки і техніки України,
доктор юридичних наук, професор

Сергій КУЗНІЧЕНКО